

24.03.23

piątek, godz. 19.00
Wrocław, NFM, Sala Główna

Oceanidy

Dima Slobodeniouk – dyrygent
Joanna Freszel – sopran
NFM Filharmonia Wrocławska

Program:

Jean Sibelius (1865–1957)

Oceanidy – poemat symfoniczny op. 73 [11']

Hans Abrahamsen (1952)

Let Me Tell You (polska premiera) [33']

Część I

I. *Let me tell you how it was*

II. *O but memory is not one but many*

III. *There was a time, I remember*

Część II

IV. *Let me tell you how it was*

V. *O but memory is not one but many*

Część III

VI. *I know you are there*

VII. *I will go out now*

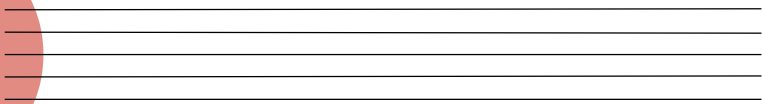
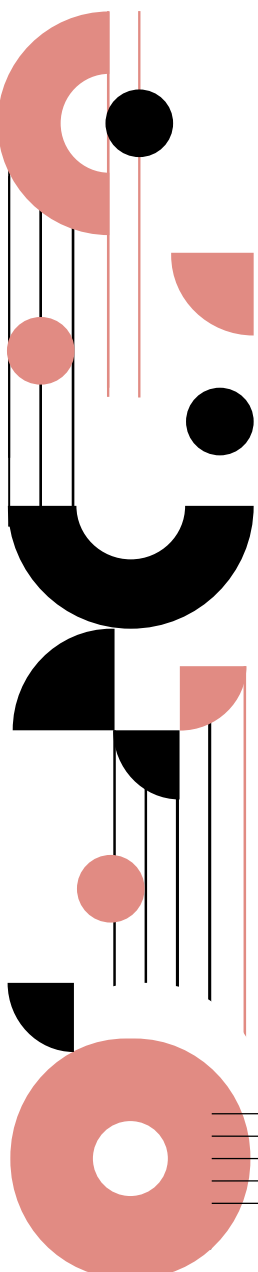
Jean Sibelius

V Symfonia Es-dur op. 82 [34']

I. *Tempo molto moderato – Allegro moderato (ma poco a poco stretto) – Vivace molto – Presto – Più presto*

II. *Andante mosso, quasi allegretto – Poco a poco stretto – Tranquillo – Poco a poco stretto – Ritenuto al tempo I*

III. *Allegro molto – Misterioso – Un pochettino largamente – Largamente assai – Un pochettino stretto*

Koncert pod batutą cenionego dyrygenta, Dimy Slobodeniouka, wypełnią dzieła kompozytorów pochodzących z krajów nordyckich – współcześnie tworzącego Hansa Abrahamsena oraz Jeana Sibeliusa, najśłynniejszego skandynawskiego symfonika XX wieku.

Pierwszym utworem w programie będzie nawiązujący do mitologii greckiej poemat symfoniczny *Oceanidy* Sibeliusa, skomponowany w latach 1913–1914. Fin zapisał się w historii jako twórca mrocznych, surowo brzmiących dzieł, które często porównywane są do fińskiego krajobrazu. Okazuje się jednak, że artysta ten także świetnie odnalazł się, opisując dźwiękami morze i igrające wśród fal nimfy. Figlarna myśl muzyczna prezentowana na początku dzieła przez flety w drobnych wartościach rytmicznych tonacji D-dur w metrum 4/4 i w tempie *sostenuto assai* symbolizuje oceanidy, a pojawiająca się niedługo później melodia w metrum 3/2 grana przez obój i klarnet na tle akompaniamentu smyczków i glissand harf oddaje majestat oceanu. Formę utworu można przedstawić za pomocą schematu A-B-A1-B1-C-A-2-coda, gdzie A to temat oceanid, B – temat morza, a C to kulminacja wyrazowa symbolizująca burzę, w której następuje przetwarzanie obu tematów. W zakończeniu Sibelius znów stosuje tonację zasadniczą. Ze względu na systematycznie powracający temat początkowy niektórzy badacze uważają, że dzieło to ma formę ronda. *Oceanidy* zgodnie uznawane są przez muzykologów i krytyków za jeden z najwartościowszych poematów Sibeliusa i przykład nawiązania przez tego kompozytora do estetyki impresjonistycznej. Pomimo melodyjności i barwności są grane dość rzadko.

Let Me Tell You to cykl siedmiu pieśni na sopran i orkiestrę autorstwa współczesnego duńskiego kompozytora – urodzonego w 1952 roku Hansa Abrahamsena. Twórcę zainspirowała książka brytyjskiego pisarza Paula Griffithsa o tym samym tytule. Tematem dzieła są przeżycia Ofelii, jednej z bohaterek Szekspirowskiego *Hamleta*. Utwór przedstawia historię z jej perspektywy, wyłącznie z użyciem czterystu osiemdziesięciu wyrazów wykorzystanych przez angielskiego dramaturga. Dzieło intryguje jasną, szklistą orkiestracją, a także komunikatywnym językiem muzycznym, w którym znajdziemy nawiązania do harmoniki funkcyjnej. Kompozytor eksponuje w tym dziele przejrzystą fakturę z użyciem jasno brzmiących instrumentów, takich jak: dzwonki, wibrafon, marimba, celesta, harfa. To utwór nie tylko silnie poruszający, ale też niebanalny i bardzo oryginalny. Siedem pieśni zostało podzielonych na trzy sekcje. Tematem pierwszej z nich, zawierającej trzy pieśni, jest pamięć, drugiej (dwie pieśni) – miłość, trzecia zaś (także

dwie pieśni), zgodnie ze słowami kompozytora, przedstawia pokryty śniegiem krajobraz, który oddaje też stan ducha bohaterki. Dzieło ma formę łukową. Pierwsza sekcja służy za wprowadzenie do narracji, w drugiej następuje kulminacja wyrazowa z dużym natężeniem dynamiki, trzecia zaś jest epilogiem, w którym następuje powolne *decrescendo*. Atmosferę odrealnienia wzmacnia tu także zastosowanie stroju naturalnego. Komentatorzy zwracają uwagę na występujące w partii solowej nawiązania Abrahamsena do *stile concitato* – renesansowego stylu wokalnego, polegającego na szybkim powtarzaniu dźwięków, dającym wrażenie wzburzenia emocjonalnego.

Jako ostatnia zabrzmiała potężna i surowa *V Symfonia Es-dur* Sibeliusa, będąca jednym z najpopularniejszych jego utworów. Architektonika formy jest nietypowa, dzieło zbudowane jest bowiem z trzech części, nie z czterech, a każda utrzymana jest w trybie majorowym (Es-dur, G-dur i znowu Es-dur). Pierwsza z nich, w formie sonatowej, rozpoczyna się powoli i nieśmiało. Rozbrzmiewają w tej introdukcji charakterystyczne ascendentalne zawołania waltorni w tonacji zasadniczej, które staną się podstawą dalszej narracji. Druga myśl muzyczna wprowadzana jest sekwencyjnie przez oboje i klarnety, grające w równoległych tercjach. Trzecim elementem jest grana także przez instrumenty dęte drewniane (flety, oboje i klarnety) melodia z akompaniamentem ascendentalnego tremolo smyczków, przechodzącego stopniowo przez kolejne stopnie skali chromatycznej. Czwartą myślą muzyczną zaprezentowaną w ekspozycji jest wznoszący temat grany w rytmie punktowanym przez smyczki i drewno. W dalszej jego części Sibelius odwraca rytm. W połowie tego ogniwa dochodzi do potężnej kulminacji wyrazowej w tonacji H-dur, metrum zmienia się z $1\frac{1}{2}$ na $\frac{3}{4}$, a muzyka nabiera charakteru scherza z triem. Tempo przyspiesza coraz bardziej, aż do żywej, brawurowej kody. Pogodna część druga to pięć kontrastujących ze sobą pod względem harmonicznym i wyrazowym wariacji na temat wesołej melodii stylizowanej na ludową, granej na początku przez flety na tle pizzicata smyczków. Finał jest radosny i majestatyczny. Otwiera go myśl muzyczna wykonywana tremolo przez smyczki. Ogniwo zawiera także najbardziej chyba znany temat muzyczny tego dzieła. Jest to miarowa, rozkołysana melodia grana przez waltornie, a nazywana „tematem łabędzi”, gdyż odzwierciedla ona słyszane kiedyś przez twórcę nawoływania tych ptaków. Później Sibelius powraca do pierwszej myśli muzycznej, która jest przetwarzana w partii oboju, a następnie smyczków. Powrót „tematu łabędzi” prowadzi do triumfalnego zakończenia w tonacji zasadniczej. Prawykonanie miało miejsce w 1921 roku w Helsinkach.

Oskar Łapeta

NFM.WROCLAW.PL

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Wrocław miasto spotkań

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

**DOLNY
ŚLĄSK**

Mecenas NFM:

Mecenas Edukacji NFM:

Partnerzy NFM:

Mineral Zdrój **FANUC**